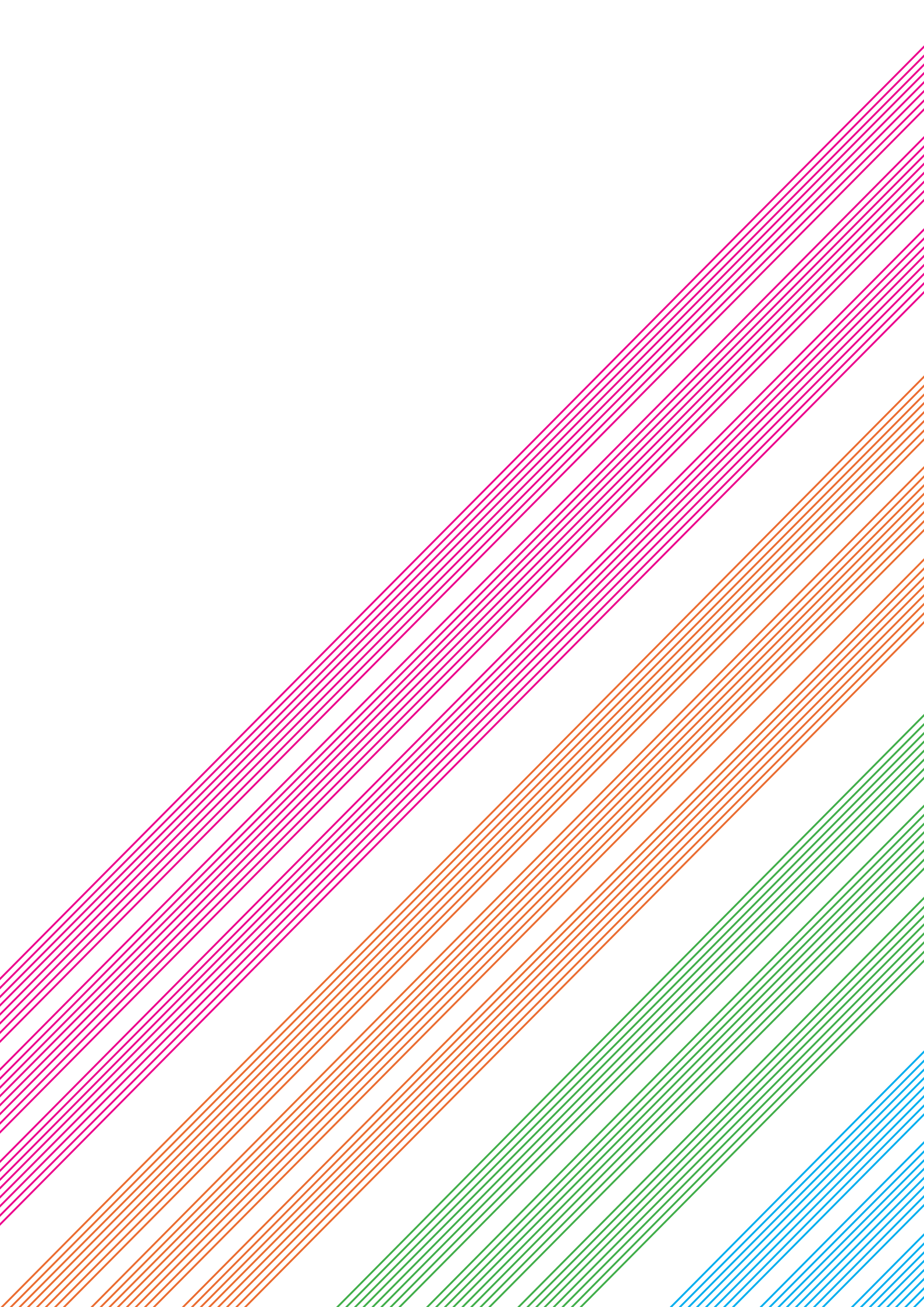
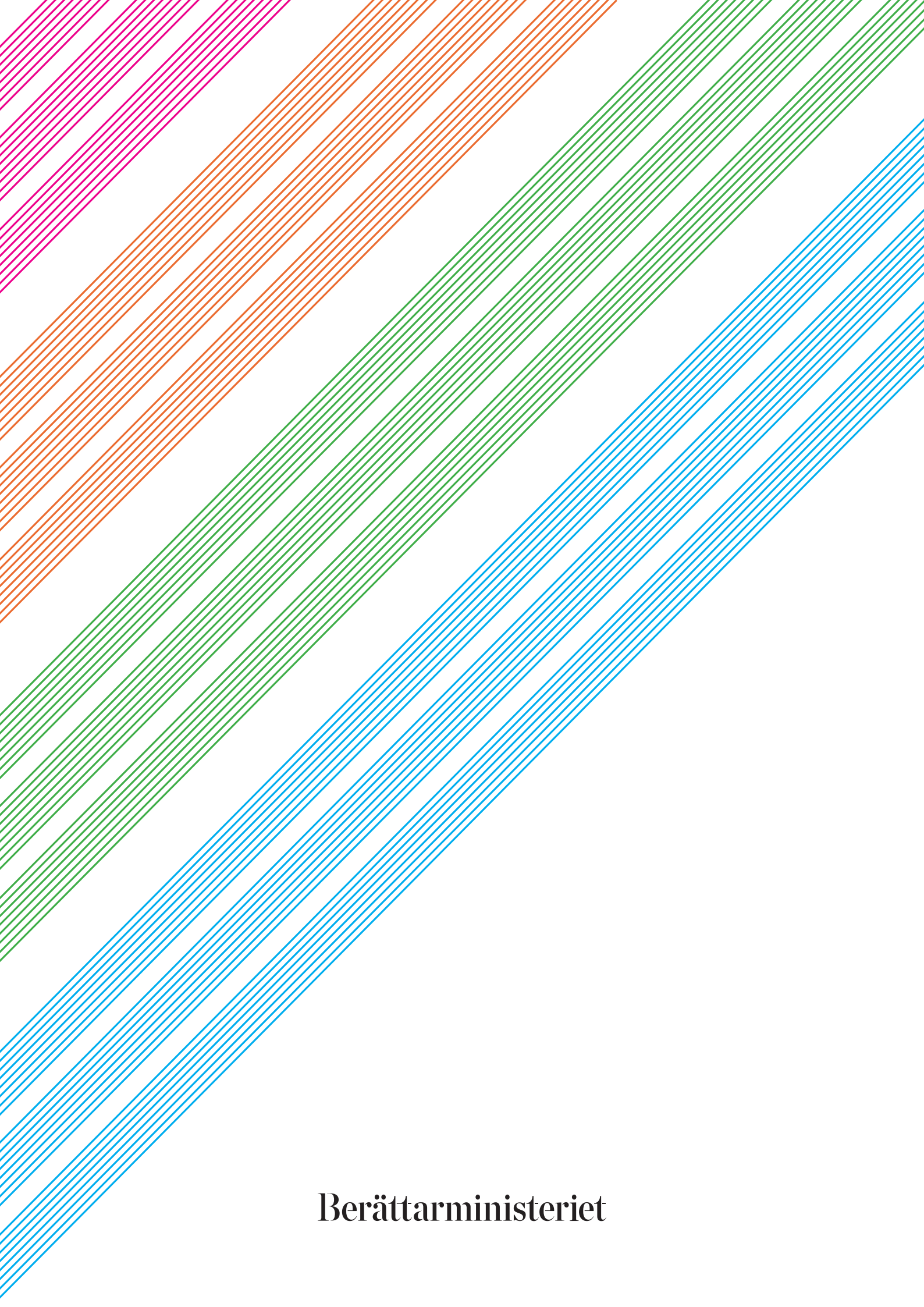

årskurs 4-6

RAA
lärohandledning

RAA
lärohandledning

Berättarministeriet

KARTUPPDRAGET

Välkommen till Kartuppsdraget. Syftet med programmet är att ge dig som arbetar med elever i årskurs 4–6 stöd att på ett lustfyllt sätt öka elevernas intresse för geografi och idrott. Under programmets gång skapas tillfällen till samtal om vilka faktorer som påverkar elevernas närmiljö. Programmet ger möjlighet för dig som lärare att arbeta ämnesövergripande och utveckla elevernas språk- och kunskapsinhämtning.

Medarbetarna på bokförlaget Berättarministeriet hör av sig till klassen med ett nytt viktigt uppdrag. Medarbetarna känner stor tillit till eleverna och undrar om de kan hjälpa till att undersöka en mystisk plats som är markerad på en upphittad karta. Eleverna bjuds in till Berättarministeriet där de får göra observationer på platsen. Under besöket skapar eleverna i ett första steg fantasifulla berättelser med platsen som inspiration. Arbetet med den mystiska platsen fortsätter sedan i klassrummet där eleverna får fördjupa sina kunskaper i geografi. På idrottslektionen lär de sig att orientera och får under orienteringen ledtrådar till hur platsen kommer att se ut i framtiden. Redaktör Schwartz återkopplar senare till elevernas besök och ger dem i uppgift att skapa en podcast där eleverna får resonera kring hur de tror att platsen kommer att se ut om 50 år. Eleverna skapar poddmanus i klassrummet och bjuds sedan tillbaka in till bokförlaget för att spela in dessa framtidsspaningar.

Du som lärare anpassar tidsåtgången för programmet utifrån dina elevers förutsättningar. Vissa lektionstillfällen behöver få ta längre tid. Du avgör vad dina elever behöver. Däremot behöver du förhålla dig till att hålla deadline för inspelning av podden då elevernas manus ska vara klara.

Programmet består av totalt sex undervisningstillfällen i SO, tre i idrott och hälsa samt två tillfällen i Berättarministeriets utbildningscenter. Det första och sista lektionstillfallet äger rum på Berättarministeriet. Programmet avslutas med att läsa upp sista brevet från redaktören på valfri lektion.

De gemensamma tillfällena är markerade med rosa.

innehåll

Lektionsöversikt	6-7
Geografi	8-29
Centralt innehåll och kapskrav	9
Lektion 1 och Brev 1	10-11
Nu! - tabell	12
Begreppstabell	13-14
Lektion 2	15
Ordlista brev 1 och Då! - tabell	15-16
Lektion 3	17
Brev 2 och tillhörande ordlista	18-19
Lektion 4	20
Framtiden! - tabell	21
Lektion 5-6 och arbetsgång	22-23
Manus till podden	24-25
Final och gemensamt mål	26-27
Brev 3 och tillhörande ordlista	28-29
Idrott	30-40
Centralt innehåll och kapskrav	31
Lektion 1 och allemansrätten-tabell	32-33
Diskussions-tabell	34
Lektion 2 och Lektion 3	35-36
Final och gemensamt mål	37-38
Brev 3 ordlista brev 3	39-40

På Berättarministeriet

Inga förberedelser krävs. Eleverna kommer att göra en fältstudie och skriva en berättelse.

GEOGRAFI

Lektion 1

Klassen får ett brev från medarbetarna på bokförlaget som vill veta mer om området de undersökt under besöket på Berättarministeriet. På SO-lektionen får eleverna med hjälp av bilder, en karta och sina egna observationsrapporter fylla i en tabell om hur området ser ut idag. Diskutera med eleverna orsaker till varför miljön ser ut som den gör och vad det har för konsekvenser för människor och miljö.

Lektion 2

Återknyt till brevet från förra lektionen. Nu får eleverna med hjälp av en faktatext fylla i en tabell och besvara frågan: hur såg området ut förr i tiden?

Diskutera livsmiljöer och hur de påverkas av människan. Hur såg området vid Berättarministeriet ut för länge sedan jämfört med nu? Hur lever människor idag och hur levde de då i sin närmiljö?

Lektion 3 (måste ske före orienteringen i idrott)

Eleverna har fått ett nytt brev av Redaktör Schwartz som har fått ta del av elevernas arbete och är väldigt imponerad. Schwartz vill veta mer om hur platsen kan komma att se ut i framtiden. Redaktören ger därmed eleverna uppdraget att spela in en podcast på ämnet.

Håll ett textsamtal med eleverna om brevet, uppdraget och centrala begrepp.

Lektion 4 (måste ske efter orienteringen i idrott)

Återkoppla till brevet där eleverna har fått i uppdrag av redaktör Schwartz att spela in en podd med frågeställningen: Hur kommer platsen att se ut om 50 år? Eleverna arbetar vidare med tabellen och fyller i den sista tabellen med hjälp av ledtrådarna från orienteringen.

Lektion 5-6

Eleverna jobbar i sina grupper och skriver manus till sin podd. De får också utrymme att träna på sina manus. Du får gärna rollfördela vem som ska säga vad under poddinspelningen.

IDROTTE & HÄLSA

Lektion 1

Eleverna får en genomgång av allemansrätten samt rättigheter och skyldigheter i naturen. Under lektionen går ni även igenom säkerhet och hänsynstagande vid träning och natur- och utevistelser.

Lektion 2

På idrottslektionen introduceras eleverna till orientering med en genomgång av kartors uppbyggnad och symboler.

Arbeta med kartor. Hur fungerar kartor? Hur är de uppbyggda och vad betyder symbolerna? Sammanfatta också vad som är bra att tänka på när eleverna är ute och orienterar.

Lektion 3 (måste ske mellan lektion 3 och 4 i SO)

Orientering - Eleverna får i uppgift att ta sig ut för att hitta ledtrådar på orienteringsbanan om hur platsen kommer att se ut i framtiden. Förberedelser: Skapa en orienteringsbana och placera ut ledtrådar i kontrollstationerna.

Glöm inte att ta
med manus!

FINAL

På Berättarministeriet

Eleverna välkomnas tillbaka för att spela in sina poddar. När inspelningen är klar sparas dessa på ett USB. Besöket avslutas med att grupperna lyssnar på poddarna tillsammans.

MÅL

I klassrummet

Det sista som sker i programmet är att klassen tar emot ett brev från redaktör Schwartz som en återkoppling på deras arbete. Brevet läses upp i klassrummet på valfri lektion ca en vecka efter finalbesöket.

Steg för steg

Centralt innehåll

- Kartan och dess uppbyggnad med färger, symboler och skala.
- Topografiska och tematiska kartor.
- Insamlingar och mätningar av geografiska data från närområdet, till exempel åldersfördelning, trafikflöden och vattenförbrukning.
- Fältstudier för att undersöka natur- och kulturlandskap, till exempel hur marken används i närmiljön.
- Centrala ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om geografi.

Kunskapskrav

I resonemangen beskriver eleven enkla samband mellan natur- och kulturlandskap, naturresurser och hur befolkningen är fördelad. Eleven kan även använda geografiska begrepp på ett i huvudsak fungerande sätt.

Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, metoder och tekniker på ett i huvudsak fungerande sätt, samt för enkla resonemang om olika källors användbarhet. Vid fältstudier använder eleven kartor och enkla geografiska verktyg på ett i huvudsak fungerande sätt.

Lektion 1 - miljöbeskrivning

Förberedelser och material:

- Dela in eleverna i grupper med ca 4 elever/grupp. Eleverna kommer att arbeta i samma grupper i både SO och idrott under hela programmets gång. Tänk på att grupperna ska handleda och utveckla varandra. Blanda olika förmågor och styrkor.
- Ta fram brev 1 från medarbetarna på bokförlaget.
- Använd elevernas observationsrapporter från besöket på Berättarministeriet och ta fram dem till lektionen. Gör gärna kopior så att det finns till samtliga grupper.
- Fotografier av platsen och från det närliggande området som ni får av medarbetarna på bokförlaget.
- Karta över platsen, som ni får av medarbetarna på bokförlaget.
- NU-tabeller (finns på sida 12), en kopia per elev

Eleverna har fått ett brev från medarbetarna som tackar eleverna för deras senaste besök och nu vill veta mer om området kring platsen de undersökte när de var på Berättarministeriet. I brevet frågar medarbetarna även hur platsen såg ut förr i tiden, vilket ni återkommer till på nästa lektion.

- Hur ser området ut idag?
- Diskutera orsaker och konsekvenser till varför miljön ser ut som den gör.

Låt eleverna sitta i sina grupper och med hjälp av bilderna, kartan och observationsrapporten fylla i NU-tabellen.

Fördjupning

Informera eleverna om att det de gjorde på Berättarministeriet var en fältstudie. Förklara vad man undersöker i en fältstudie. Hur kan man undersöka natur- och kulturlandskap? Lägg särskilt fokus på hur marken används i elevernas närmiljö och sätt gärna elevernas område i ett större perspektiv, t ex genom att jämföra med andra platser i Sverige eller i världen.

Gå även igenom centrala ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om geografi.

På följande sidor finns två begreppmallar en med färdiga och en tom där du kan fylla i egna begrepp som du vill att eleverna ska jobba med. Dela gärna ut till eleverna vid genomgång av begrepp.

Brev 1

Hej barn!

Tack för er hjälp med den mystiska kartan. Vi hade aldrig kunnat undersöka platsen och hitta alla de ledtrådarna utan er fantasi!

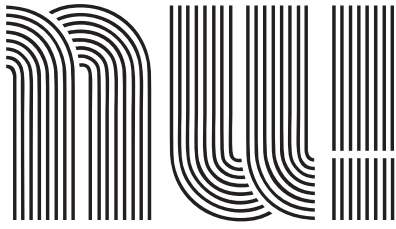
Era observationer gjorde oss verkligen nyfikna! Vi vill veta mer om det här området. Hur ser det ut runtomkring den här platsen? Hur ser det ut nu? Och hur kan det ha sett ut förr i tiden? Kanske kan detta leda oss till svaret på mysteriet om kartan?

Vi skulle bli oändligt glada om ni vill hjälpa oss ännu en gång. Vi skickar med en karta och några bilder på området som ni kan använda för att undersöka området vidare. Ingen detalj är för liten. Lycka till!

Hoppfulla hälsningar

Medarbetarna på Berättarministeriet

Frågor att diskutera:

Hur kan människan ha påverkat platsen?

Hur ser landskapet ut? Vad är det för typ av landskap?

Finns det människor på platsen? Finns det många eller få?

Hur ser trafikmöjligheterna ut?

Finns det kollektivtrafik, bilvägar och cykelvägar?

Miljö

Skola

Bostäder

Infrastruktur

Människor

Begrepp

Förklaring

Tematiska kartor
(T ex läskunnighet, ålder)

Befolkning
(T ex tät-och glesbefolkat)

Urbanisering

Infrastruktur

Migration/emigration

Åkermark

Hållbar utveckling
(T ex miljö, infrastruktur)

Lektion 2 - platsen vid Berättarministeriet

Förberedelser och material:

- Brev 1 från medarbetarna på Berättarministeriet
- Elevernas NU-tabeller
- DÅ-tabeller, en kopia per elev, (finns på sid 16)
- Bakgrundsinformation, en kopia per elev

Återkoppla till brevet från medarbetarna på bokförlaget som ni läste upp på förra lektionen. Medarbetarna vill också veta hur platsen såg ut förr i tiden. Låt eleverna med hjälp av bakgrundsinformationen fylla i DÅ-tabellen. Samla in elevernas tabeller i slutet av lektionen och säg till eleverna att du kommer att skicka kopior på dem till medarbetarna på bokförlaget.

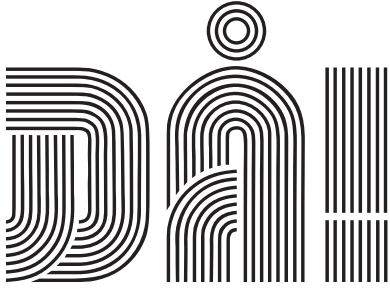
Frågor att diskutera:

- Hur såg platsen ut tidigare?
- Hur levde människor? Hur stor befolkning fanns det?
- Hur såg närmiljön ut (infrastruktur, skola, grönområden)?

Jämför gärna med hur det ser ut idag. Jobba med tabellen för att eleverna ska utveckla sin förmåga att resonera kring orsaker och konsekvenser av hur människan och närmiljön påverkas.

Ordlista - Brev 1

Förr i tiden	Förut, för länge sedan
Område	Plats, en specifik yta
Mysterium	Gåta, något man vet väldigt lite om
Undersöka	Ta reda på

Frågor att diskutera:

Hur kan människan ha påverkat platsen?

Hur ser landskapet ut? Vad är det för typ av landskap?

Finns det människor på platsen? Finns det många eller få?

Hur ser trafikmöjligheterna ut?

Finns det kollektivtrafik, bilvägar och cykelvägar?

Miljö

Skola

Bostäder

Infrastruktur

Människor

Lektion 3 - ett brev från Schwartz med ett uppdrag! (Måste ske innan orienteringen i idrott)

Förberedelser:

- Brev 2 (finns på sida 18)
- Begreppslista att utgå ifrån när du läser brevet - får *inte* delas ut till eleverna

Eleverna får ett brev från Schwartz som är imponerad över deras arbete. Redaktören vill veta mer om hur området kan komma att se ut i framtiden. Schwartz ger eleverna i uppdrag att spela in en podcast där de får diskutera sina framtidsspaningar.

Håll ett textsamtal där ni diskuterar innehållet i brevet från Schwartz och uppdraget de får av redaktören. Koppla innehållet i brevet till vad eleverna hittills har lärt sig om platsen. Låt eleverna reflektera kring hur platsen ser ut idag och hur den kan komma att förändras. Hur tror de att platsen kommer att se ut i framtiden?

Begreppslista finns på nästa sida som du kan läsa igenom innan lektionen.

Listan får *inte* delas ut till eleverna för då kommer de förstå att du fått brevet i förväg. Dock får du gärna skriva upp orden på tavlan och gå igenom vad de betyder medan du läser brevet för att ge eleverna språkligt stöd.

Frågor att diskutera:

- Vad är det för bok Schwartz pratar om?
- Vem var Amelia Earhart?
- Hur har Schwartz fått veta att klassen jobbar med mysteriet?
- Varför har medarbetarna svårt att koncentrera sig?
- Vad är uppdraget som Schwartz ger klassen?
- Vad menar Schwartz när hen ber klassen vara pionjärer och utforska?
- Vad är en podd? Känner ni till någon annan podd?
- Vad vill Schwartz att podden ska handla om?

Hej barn!

Min assistent Nilla stormade nyss in med ett alldeles besynnerligt beteende. Först hade jag svårt att koncentrera mig på vad hon sa eftersom hon med all sin fart slog Amelia Earharts bok "20h 40min" ur handen på mig. Amelia var den första kvinnan att flyga ensam över Atlanten. Det var ingen som hade tänkt att det var möjligt förrän tanken dök upp hos henne. Hon var en pionjär. Fantasi, barn. Det kommer man långt med, och högt.

Nilla hade i alla fall en bra anledning att störa. Hon berättade för mig att ni har arbetat med den mystiska kartan som dök upp på Berättarministeriet för ett tag sedan och att ni har undersökt mysteriet vidare. Vilka spännande upptäckter ni har gjort! Barn, era fynd har väckt allt för många frågor på förlaget. Mina medarbetare har ännu svårare att koncentrera sig än vanligt för de är så nyfikna på hur det går för er. Jag behöver svar. Det är så många frågor som dras upp här på förlaget i tid och otid att kaffet hinner kallna innan jag hunnit reda ut alla frågor.

Som ni så klokt har observerat har området förändrats mycket under åren. Det fick mig att fundera. Hur kommer platsen att förändras härnäst? Kommer den att se likadan ut när ni har hunnit bli vuxna? Jag tror ni behöver agera pionjärer och utforska, precis som Amelia gjorde. Säg mig, barn. Hur tror ni att platsen kommer att se ut i framtiden?

Påhittiga pratkvarnar pladdrar i poddar säger Nilla. Vet ni vad en podd är? Jag har precis fått lära mig att en podd kan innehålla många saker, men det är alltid en eller flera personer som pratar med varandra. Nästan som en bok, fast att den pratas istället för skrivs. Det är så mycket prat om podd att jag blir andfådd. Men Nilla är så envis att jag till slut gav med mig. Berättarministeriet ska alltså börja göra podd.. Vad heter det egentligen i plural? Podder? Poddor? Paddor? Padderior?

Hursomhelst. Framtiden låter som ett utmärkt tema för podden. Tyvärr är mina medarbetare inga påhittiga pladdrare. Därför sätter jag min tillit till er. Kan ni komma tillbaka till förlaget och hjälpa dem? Barn, ta reda på allt ni kan om platsens framtid och kom sen till Berättarministeriet och spela in en podd där ni berättar allt ni vet om områdets framtid!

Jag väntar otåligt på svar,

Hälsningar

N. Schwartz

Ordlista brev 2

Storma in	Springa in i ett rum med stor fart
Besynnerlig	Konstig
Pionjär	Någon som är först med att göra/komma på någonting
Upptäckt	Något man hittar eller förstår
Fynd	Något man hittar/upptäcker
Reda ut	Att lösa någonting, göra någonting tydligt
Klok	Smart, vis, intelligent
Medarbetare	Anställda (de som jobbar på förlaget)
I tid och otid	Hela tiden
Observera	Att undersöka, att titta på
Påhittig	Att man är bra på att komma på nya idéer
Pratkvarn	Någon som pratar väldigt mycket
Pladdra	Att prata
Podd	När man spelar in en diskussion/samtal om ett speciellt ämne, inspelad radio
Utmärkt	Väldigt bra
Plural	Flera
Tillit	Tro på, lita på
Otålig	Ivrig, man har svårt att vänta på någonting

Lektion 4 - Framtiden, måste ske **efter** orienteringen i idrott

Förberedelser:

- Ledtrådar från orienteringen
- Elevernas DÅ- och NU-tabeller
- FRAMTIDEN-tabeller, en kopia per elev
- Ta fram begreppskorten

Låt eleverna sitta i grupper och diskutera ledtrådarna tillsammans. Låt eleverna tillsammans lista ut vilken ledtråd som ska vara under respektive begreppskort.

Uppmärksamma eleverna på att använda sig av perspektiven “då och nu” för att gissa hur platsen kan komma att bli om 50 år. Eleverna arbetar individuellt vidare med tabellen och fyller i den sista tabellen med hjälp av ledtrådarna.

FRAMTIDEN

Miljö

Skola

Bostäder

Infrastruktur

Människor

Lektion 5 och 6 - manusskrivning: Hur kommer området se ut i framtiden?

Förberedelser och material:

- Elevernas tabeller
- Manusmall, (finns på sida 25) en kopia per elev eller per grupp
- Fördela ett expertområde per elev
- Arbetsgång, en kopia per elev

Återkoppla till uppdraget som eleverna har fått av Schwartz. Lyssna gärna på ett utdrag ur en podd i klassrummet. Utifrån tabellerna som eleverna fyllt i under tidigare lektioner ska eleverna i sina grupper skriva manus om hur de tror att området kommer att se ut i framtiden.

Därefter delar du ut ett expertområde per elev (miljö, skola, bostäder, infrastruktur, människor). Du bestämmer vilken elev som får vilket expertområde för att utmana och utveckla eleven utifrån hans förutsättningar.

Gå sedan igenom arbetsgången i helgrupp, vad ett manus är och hur man gör för att skriva ett manus. I manuset ska varje expert redogöra för sitt ämne.

Beskrivning av elevernas arbetsgång

I podden kommer eleverna utifrån sitt tilldelade expertområde diskutera hur framtiden kan komma att se ut.

Först sitter eleverna och spånar individuellt. Därefter samlas eleverna i sina grupper och de får berätta för varandra om sitt expertområde och diskutera vad de har kommit fram till.

Genom detta arbetsätt intar eleverna en expertroll vilket gynnar kunskapsutvecklingen då de får lära av varandra. Övningen uppmuntrar till engagemang och eleverna får öva på att samarbeta. Eleverna får också ta ansvar för sin egen arbetsgång och du som lärare får chansen att observera gruppdynamik samt ta del av elevernas förmågor att samtala om och bearbeta fakta och information.

Här brevid finns en tabell för arbetsgången som du kan kopiera och dela ut till eleverna.

ARBETSGÅNG

1

Steg 1 individuellt arbete

Läs frågan noga: Hur kommer området att se ut i framtiden?
Skriv allt du kommer på om ditt ämne, t ex i en punktlista.

2

Steg 2 individuellt arbete

Skriv ihop ditt svar till en löpande text.
Skriv gärna ner dina egna reflektioner och vad du tycker om förändringarna som har skett och som kommer att ske i området.

3

Steg 3 grupparbete

Sätt dig med din grupp och låt alla i gruppen gå igenom sina svar.
Brainstorma gemensamt om hur ni tror att platsen kommer att se ut i framtiden. Skriv upp alla era idéer.

4

Steg 4 grupparbete

Skriv ett manus. Använda er av mallen. Bestäm ett namn på podden tillsammans och talordning (vilken ordning ni ska prata).

5

Steg 5 grupparbete

Gå igenom manuset. Låt varje person läsa sin del högt för de andra.
Gör det två gånger.
Ni kan också lägga till, ta bort eller ändra i ert manus.

6

Steg 6 grupparbete

Testomgång! Träna på ert manus och låtsas att ni spelar in.
Ni kan också ta tid för att se hur lång podden blir.

7

Steg 7 grupparbete

Ni spelar in er podd på Berättarministeriet.

Innan final
ska manus
vara klara!

FINAL!

På Berättarministeriet

Eleverna välkomnas tillbaka för att spela in sina poddar. När inspelningen är klar sparas dessa på ett USB. Besöket avslutas med att grupperna lyssnar på poddarna tillsammans.

GEMENSAMT MÅL

Brev 3 - Återkoppling från redaktör Schwartz

Förberedelser:

- Brev 3 (finns på sida 28)
- Begreppslista att utgå ifrån när du läser brevet - får *inte* delas ut till eleverna

Det sista som sker i programmet är att klassen tar emot ett brev från redaktör Schwartz som en återkoppling på deras arbete. Brevet läses upp i klassrummet på valfri lektion ca en vecka efter finalbesöket. Skriv gärna upp orden på tavlan och gå igenom vad de betyder medan du läser brevet för att ge eleverna språkligt stöd.

Hej barn!

Jag har något spännande att berätta. Häromdagen knackade det på hos bokförlaget. I dörren stod en man med en väldigt... egen utstyrsel. Barn, tänk er en vandrande verktygslåda. På hans rock hängde förstoringsglas, kompasser och kartor. Fickorna höll nästan på att spricka för att de var så fulla av glasburkar och mätinstrument. Han sa att han länge varit nyfiken på Abbas utomjordingsbutik och att han hade vägarna förbi. Han var nämligen på jakt efter ett kuvert som han hade tappat bort. Då förstod vi att det måste vara det kuvert som vi hittade här på bokförlaget för ett tag sedan.

Lappen och kartan har nu kommit tillbaka till sin rätta ägare. Mannen visade sig vara en samhällsplanerare som heter Per Idris. Som samhällsplanerare arbetar han med att analysera stadsmiljöer och hur människor på bästa sätt kan leva i dem. Och det var just vad han hade gjort den dagen då han tappade kuvertet med kartan och lappen!

Jag tyckte det såg bökigt ut att bära runt på alla de där prylarna. Men så slog det mig att Per ju faktiskt är en slags författare. Han skriver ner platsers historier och berättelser och fantiserar fram nya möjliga berättelser för alla platser och de som ska bo där. Har ni hört! Tänk vad spännande! Undrar hur många fler platser det finns som har en spännande historia bakom sig? Antagligen hur många som helst. Antagligen alla. Världen förändras ständigt...

I vilket fall. Per är mycket glad att kuvertet kom tillbaka till honom, som han har sökt!

Hur det hamnat på Berättarministeriet har vi ingen aning om. Huvudsaken är att mysteriet är löst.

Det har sagts att skogen är balsam för själen. På samma sätt är era poddar balsam för öronen. Jag har dragit mig tillbaka med era berättelser på högsta volym. Det är ljuvligt lugnt. Äntligen är det ro på förlaget igen. Ni har så kloka tankar om framtiden.

Jag är mycket tacksam för er hjälp. Sluta aldrig utforska barn, äventyret väntar runt varje hörn för den nyfikne.

Er tillgivne,

Redaktör N. Schwartz

Ordlista brev 3

Utstyrsel	Klädsel
Förstoringsglas	Ett verktyg med glas som förstorar det man tittar på
Kompass	Verktyg som visar de fyra väderstrecken
Kuvert	Omslag, man lägger brev i ett kuvert innan man skickar det
Bökigt	Jobbigt, krångligt
Prylarna	Sakerna
Ständigt	Hela tiden
Sökt	Letat
Balsam för själen	Ett uttryck som betyder att man mår bra och får lugn och ro
Dragit mig tillbaka	Luta mig tillbaka, slappna av, "chilla"
Ljuvligt	Underbart, härligt
Samhällsplanerare	Ett jobb där man planerar hur en stad/område ska se ut. T ex hur många bostäder det ska finnas, bilvägar, cykelvägar, parker osv.

Centralt innehåll

Hälsa och livsstil

- Kulturella och geografiska förhållanden i närmiljön som påverkar och möjliggör valet av fysiska aktiviteter.
- Ord och begrepp för och samtal om upplevelser av olika fysiska aktiviteter och träningsformer, levnadsvanor, kroppsuppfattning och självbild.

Friluftsliv och utevistelse

- Att orientera i den närliggande natur- och utemiljön med hjälp av kartor, såväl med som utan digitala verktyg. Kartors uppbyggnad och symboler.
- Rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten.
- Säkerhet och hänsynstagande vid träning, lek, spel, idrott, natur- och utevistelser.

Kunskapskrav

Eleven kan samtala om egna upplevelser av fysiska aktiviteter och för då enkla och till viss del underbyggda resonemang kring hur aktiviteterna kan påverka hälsan och den fysiska förmågan.

Eleven kan genomföra olika aktiviteter i natur och utemiljö med viss anpassning till olika förhållanden och till allemansrättens regler. Dessutom kan eleven med viss säkerhet orientera sig i bekanta miljöer med hjälp av kartor.

Lektion 1 - Allemansrätten, rättigheter och skyldigheter i naturen

Förberedelser och material:

- Kopieringsunderlag om allemansrätten till eleverna, en kopia per elev
- Förbered filmen om allemansrätten

Eleverna får en genomgång av allemansrätten. Diskutera rättigheter och skyldigheter i naturen. Om möjlighet finns, se gärna på filmen om allemansrätten från Naturskyddsverket: <https://www.naturvardsverket.se/allemansratten>

Du som lärare kan återknyta till elevernas besök på Berättarministeriet genom att ställa frågor som:

- Hur tror ni att platsen används av människor?
- Vilka rättigheter och skyldigheter har man där?
- Verkar människor ha uppfyllt sina skyldigheter där?

Låt eleverna läsa igenom tabellen som sammanfattar allemansrätten. Låt dem därefter sitta i grupper och diskutera vad de olika påståendena betyder. Eleverna fyller i de tomma rutorna i den andra tabellen utifrån vad de kommer fram till i gruppen med sina egna ord.

ALLEMANSRÄTTEN

Visa hänsyn		Huvudregel
De som äger marken, det som växer och mot djuren du möter i naturen.	Städa efter dig om du tex haft picknick ute. Det gäller både för människorna som kommer efter dig men också för djurens skull så att de inte äter skräp och skadar sig.	Inte störa och inte förstöra. Tar alla hänsyn kan vi alla vara och njuta av naturen.
När/var/vad du gör i naturen		
Du får t ex bada i en sjö, tälta i skogen och plocka bär och svamp	Tänk på att kolla upp om du får grilla eller inte. På somrarna kan det råda eldningsförbud för att minska brandrisken.	Allemansrätten gäller på både land och vatten.
Aktiviteter som är ok på vissa platser		
Du får gå på promenad i skogen. Ha picknick.	Du får bada, åka båt och surfa. Du får till och med bada från privata bryggor utanför en tomt ett litet tag, om du inte stör.	Det är ok att rida i skogen om inte marken och trädens rötter skadas. Du kan också fråga markägaren om lov om du vill rida regelbundet i samma område.
Aktiviteter som inte är ok på vissa platser		
Du får inte gå på en åker där det växer grödor, t ex potatis.	Du får inte hindra en ägare från att använda sin brygga, alltså behöver du gå när ägaren vill vara på bryggan	Du får inte mata djuren.

DISKUSSION

Diskutera vad de olika påståenden betyder och skriv ner era förslag och exempel med era egna ord.

Visa hänsyn	Huvudregel
	Inte störa och inte förstöra.
När/var/vad du gör i naturen	
	Allemansrätten gäller på både land och vatten.
Aktiviteter som är ok på vissa platser	
	Det är ok att rida i skogen om inte marken och trädens rötter skadas.
Aktiviteter som inte är ok på vissa platser	
	Du får inte mata djuren.

Lektion 2 - Introduktion till orientering

Eleverna introduceras till orientering och vad det innebär. Samtala och diskutera vad man bör kunna när man är ute och orienterar. Gå även igenom kartors uppbyggnad och symboler. Hur fungerar kartor? Hur är de uppbyggda och vad betyder symbolerna? Titta gärna på digitala kartor om möjlighet finns.

Under lektionen kan ni med fördel även gå igenom säkerhet och hänsynstagande vid träning och natur- och utevistelser och återkoppla till genomgången i allemansrätten.

Filmer om orientering: <https://www.orientering.se/sa-funkar-orientering/>
Här finns även en pdf med olika karttecken och förklaringar.

Samtalsstruktur:

Eleverna ska i grupp diskutera följande frågor. Varje elev är ansvarig för en fråga:

Varför är det bra att kunna orientera?

Vad betyder orientering?

Vad behöver man när man orienterar?

Behöver man kunna något speciellt när man orienterar?

Lektion 3 - Introduktion till orientering (måste ske mellan lektion 3 och 4 i SO)

Förberedelser och material:

- Skapa en orienteringsbana genom att placera ut de fem ledtrådarna i kontrollstationerna.
- Eleverna delas in i samma grupper som de jobbat i hittills.

Dags för eleverna att testa sina orienteringskunskaper!

Viktigt: Berätta för eleverna att du vet att de undersöker hur ett visst område kommer att se ut i framtiden på SO-lektionerna och berätta att du har bytt ut kontrollerna mot ledtrådar som eleverna ska hämta.

Eleverna arbetar med orienteringen i sina grupper och ska nu hitta ledtrådarna som du placerat längs banan.

Efter lektionen lämnar du gruppernas ledtrådar till SO-läraren.

Innan final
ska manus
vara klara!

FINAL!

På Berättarministeriet

Eleverna välkomnas tillbaka för att spela in sina poddar. När inspelningen är klar sparas dessa på ett USB. Besöket avslutas med att grupperna lyssnar på poddarna tillsammans.

GEMENSAMT MÅL

Brev 3 - Återkoppling från redaktör Schwartz

Förberedelser:

- Brev 3
- Begreppslista att utgå ifrån när du läser brevet - får *inte* delas ut till eleverna

Det sista som sker i programmet är att klassen tar emot ett brev från redaktör Schwartz som en återkoppling på deras arbete. Brevet läses upp i klassrummet på valfri lektion ca en vecka efter finalbesöket. Skriv gärna upp orden på tavlan och gå igenom vad de betyder medan du läser brevet för att ge eleverna språkligt stöd.

Hej barn!

Jag har något spännande att berätta. Häromdagen knackade det på hos bokförlaget. I dörren stod en man med en väldigt... egen utstyrsel. Barn, tänk er en vandrande verktygslåda. På hans rock hängde förstoringsglas, kompasser och kartor. Fickorna höll nästan på att spricka för att de var så fulla av glasburkar och mätinstrument. Han sa att han länge varit nyfiken på Abbas utomjordingsbutik och att han hade vägarna förbi. Han var nämligen på jakt efter ett kuvert som han hade tappat bort. Då förstod vi att det måste vara det kuvert som vi hittade här på bokförlaget för ett tag sedan.

Lappen och kartan har nu kommit tillbaka till sin rätta ägare. Mannen visade sig vara en samhällsplanerare som heter Per Idris. Som samhällsplanerare arbetar han med att analysera stadsmiljöer och hur människor på bästa sätt kan leva i dem. Och det var just vad han hade gjort den dagen då han tappade kuvertet med kartan och lappen!

Jag tyckte det såg bökigt ut att bära runt på alla de där prylarna. Men så slog det mig att Per ju faktiskt är en slags författare. Han skriver ner platsers historier och berättelser och fantiserar fram nya möjliga berättelser för alla platser och de som ska bo där. Har ni hört! Tänk vad spännande! Undrar hur många fler platser det finns som har en spännande historia bakom sig? Antagligen hur många som helst. Antagligen alla. Världen förändras ständigt...

I vilket fall. Per är mycket glad att kuvertet kom tillbaka till honom, som han har sökt!

Hur det hamnat på Berättarministeriet har vi ingen aning om. Huvudsaken är att mysteriet är löst.

Det har sagts att skogen är balsam för själen. På samma sätt är era poddar balsam för öronen. Jag har dragit mig tillbaka med era berättelser på högsta volym. Det är ljuvligt lugnt. Äntligen är det ro på förlaget igen. Ni har så kloka tankar om framtiden.

Jag är mycket tacksam för er hjälp. Sluta aldrig utforska barn, äventyret väntar runt varje hörn för den nyfikne.

Er tillgivne,

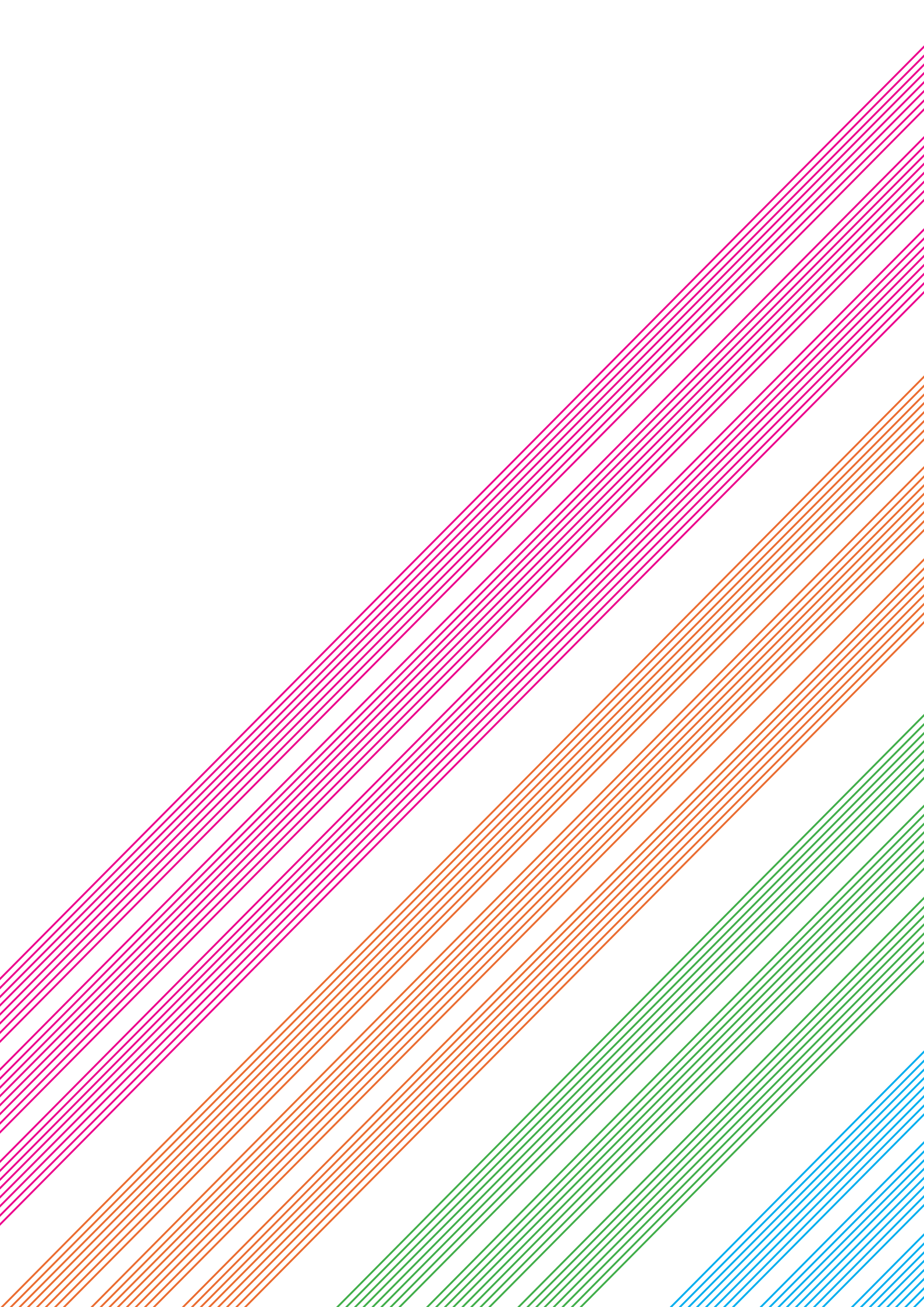

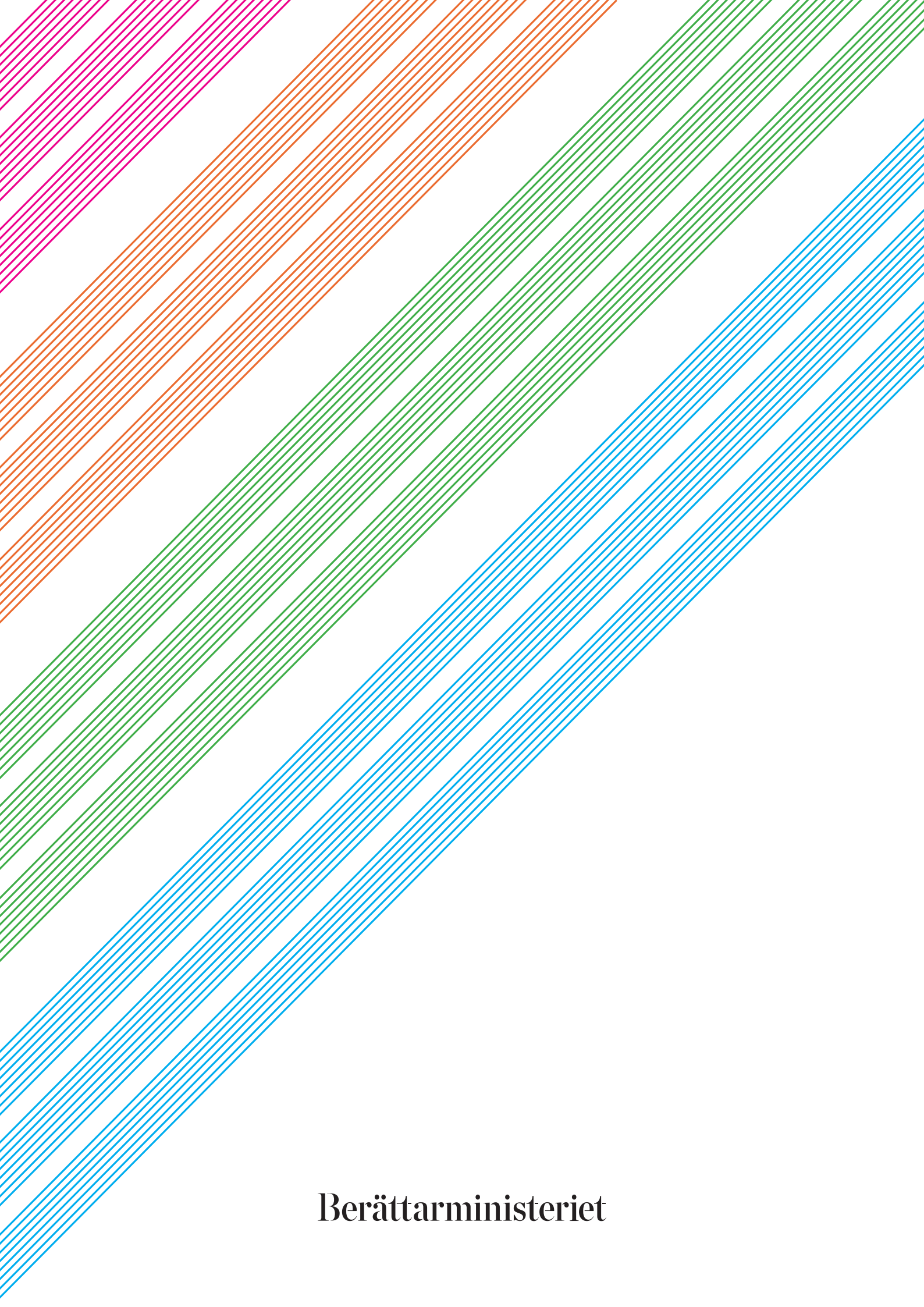
Redaktör N. Schwartz

Ordlista brev 3

Utstyrsel	Klädsel
Förstoringsglas	Ett verktyg med glas som förstorar det man tittar på
Kompass	Verktyg som visar de fyra väderstrecken
Kuvert	Omslag, man lägger brev i ett kuvert innan man skickar det
Bökigt	Jobbigt, krångligt
Prylarna	Sakerna
Ständigt	Hela tiden
Sökt	Letat
Balsam för själen	Ett uttryck som betyder att man mår bra och får lugn och ro
Dragit mig tillbaka	Luta mig tillbaka, slappna av, "chilla"
Ljuvligt	Underbart, härligt
Samhällsplanerare	Ett jobb där man planerar hur en stad/område ska se ut. T ex hur många bostäder det ska finnas, bilvägar, cykelvägar, parker osv.

Berättarministeriet

Berättarministeriet

Berättarministeriet